

PODDUKLIANSKY

KNIHOVNÍK

Ročník 14 číslo 4

2023

Časopis Poddukľianskej knižnice vo Svidníku

OBSAH

Knižnica pre všetkých	1
Výročia Podduklianskej knižnice vo Svidníku v roku 2023	3
30. výročie bibliobusov vo Svidníku	8
Spomienka na našu bývalú kolegyňu	10
Juraj Červenák a jeho fantasy romány	11
Poézia v živote dnešného mladého človeka	12
Prevenčná prednáška s Braňom Mojsejom v knižnici	13
Oddelenie ako ho (ne)poznáte	14
Regionálne osobnosti – Peter Mikitka	17
Ďakujeme Mestu Svidník	20
Knižné novinky 2023	21
Knihovnícke všeličo	23
Pranostiky a povery	25
Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia	27
Keď miluješ knihy...	28
Logická hra	29

Knižnica pre všetkých

Z aktivít našej knižnice

Zážitkové vyčovanie pod názvom 24 hodín s komiksom pre žiakov ZŠ – 3.10.- 4.10.2023

[illegible]

19. októbra 2023 bola v Podduklianskej knižnici sprístupnená interaktívna výstava pod názvom **Tiché putovanie**, ktorá pochádza z dielne BIBIANY, medzinárodného domu umenia pre deti Bratislava. Táto hravá a inšpiratívna výstava, ktorá pozostávala z 130 titulov kníh z 35 krajín sveta ponúkla deťom, ale aj dospelým, zaujímavú a poučnú cestu svetom tzv. „tichých“ kníh, ktoré pochádzajú z rôznych kútov sveta. Tieto knihy pozostávajú

iniciuje spoločné hry, ale aj rozhovory a zážitkové učenie. Deti si tam našli knihy, napr. z Kórey, Japonska, Lotyšska a i. O tom, že „tiché putovanie“ môže byť aj plné vtipu a humoru presvedčili tituly, v ktorých sa deti mohli zahrať na fantazijnú kaderníčku (Fridolin Franse frisiert), mohli si šepkať odkazy (Telefone sem fio) a najmenšie deti sa zabavili pri leporelách, skrývačkách, obrázkových bedekroch a iných tituloch typu „hľadaj a nájdí“.

Dramaturgia: V. Marákyová

Slovom i fotografiou prišiel do Podduklianskej knižnice **22. 11. 2023** priblížiť vzdialené krajiny priekopník expedičnej a diaľkovej turistiky **Svetozár Krno**. Témou prednášky boli krajiny, v ktorých sa udomácnila tibetsko-budhistická kultúra. Návštevníkov oboznámil s

Prof. PhDr. Svetozár Krno, CSc. je spisovateľom literatúry faktu a vydavateľom cestopisnej literatúry. Pracuje na Katedre filozofie a politológie FF UKF v Nitre. Svoje zážitky a postrehy z expedícií zachytil v pätnástich esejistických cestopisných knihách a stovke reportáží.

Čítajme si spolu v čase adventnom podujatie na podporu čítania pre žiakov ŠKD
spojené s koledovaním a občerstvením – **7.12.2023**

Výročia Podduklianskej knižnice vo Svidníku v roku 2023

Ani sme sa nenazdali a ocitli sme sa na konci roka 2023, v ktorom sme si v Podduklianskej knižnici pripomenuli tri významné výročia a to: 70 rokov jej založenia, 30 rokov od získania samostatnej budovy pre činnosť knižnice a 30. výročie zavedenia a realizácie medzinárodného holandsko-slovenského modelového projektu Bibliobusy.

Od chvíle, keď sa prvýkrát otvorili brány našej knižnice uplynulo už sedemdesiat krásnych rokov, počas ktorých prešla Podduklianska knižnica mnohými zmenami. Prvá zmienka o obecnej knižnici vo Svidníku sa zachovala v dokumente z r. 1936, ale až Uznesením č. 20/1953 Rada Okresného národného výboru vo Svidníku na svojom zasadnutí 2.2.1953 navrhla zriadiť Okresnú ľudovú knižnicu vo Svidníku. Táto bola zriadená 1.4.1953 a pre verejnosť bola otvorená 1.5.1953. Knižnica bola umiestnená v dome Mikuláša Ducára.

Prvá budova knižnice

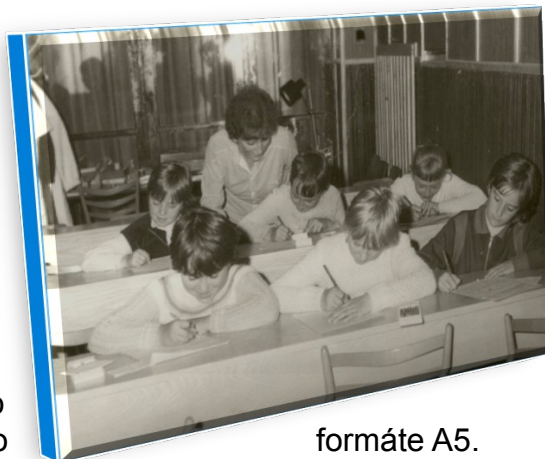
Prvou knihovníčkou bola Helena Masicová. Jej prvou úlohou bolo triedenie literatúry podľa jazykového zloženia, vedných odborov, spisovateľov, názvov kníh a vydaní. Potom sa pristúpilo k technickému spracovaniu literatúry a k prípravám na otvorenie knižnice. Pre jej činnosť slúžilo 2 300 zv. kníh. Otvorenie knižnice najviac privítali študenti vtedajšieho gymnázia, ktorí tvorili základ prvých čitateľov knižnice. Na jeseň r. 1954 sa knižnica sťahuje do budovy A. Gerberyho do jednej miestnosti, no po viacerých urgenciách a písomných požiadavkách na vedúcich činiteľov okresu, začiatkom r. 1956 dostala sa knižnica na poschodie tej istej budovy. Vtedy už mala knižnica 8 750 zv. kníh v slovenskom, českom, ukrajinskom a ruskom jazyku. Evidovala 315 čitateľov a 8 228 výpožičiek. Keďže základ obyvateľov mesta tvorili roľníci, prvé masové podujatie – beseda o knihe Jána Hlaváča Zemiaky – bolo organizované s nimi. Značnú aktivitu vyvíjala knižnica aj pri prevýchove rómskeho obyvateľstva, najmä rómskej mládeže, ale i dospelých tým, že organizovala besedy o hygiene a starostlivosti o zdravie aj za účasti lekárov zo Svidníka MUDr. Vasiľa Gmíterka a MUDr. Mirona Pribulu. Prínosom pre činnosť knižnice bola celoštátna súťaž Budujeme vzornú ľudovú knižnicu (BVLK), do ktorej sa knižnica prihlásila v r. 1956. V roku 1958 v tejto súťaži získala čestné uznanie KNV (Krajský národný výbor), v r. 1961 čestné uznanie SNR (Slovenskej národnej rady) a v r. 1968 jej MK SSR (Ministerstvo kultúry Slovenskej socialistickej republiky) prepožičalo titul Vzorná ľudová knižnica. V týchto priestoroch zotrvala knižnica do roku 1964 keď sa presťahovala do Domu kultúry a vzdelávania. Popri výpožičnej činnosti vyvíjala knižnica aj iné aktivity. Knihy, ktoré knižnica nemala vo svojom fonde a čitateľmi boli žiadané, sprostredkovávala ich prostredníctvom medziknižničnej výpožičnej služby (MVS). Okrem foriem individuálnej práce s čitateľmi pripravovala knižnica i kolektívne podujatia pre deti, dospelých a dospelievajúcu mládež, čím účinne propagovala všetky druhy literatúry. Súčasťou práce v knižnici bola aj vydavateľská činnosť. Jej prelomovým rokom bol rok 1969, kedy sa začala písať história vydávania knihovníckych časopisov v knižnici. Prvý časopis, vyšiel už v tom istom roku pod názvom Metodický list s podnázvom Na pomoc ľudovým knižníčiam v okrese a boli v ňom uverejnené relácie do mestského rozhlasu, ale aj informácie pre knihovníkov okresu. Až v roku 1973 začala knižnica vydávať časopis Knižnícke rozhľady, ktorý vychádzal do roku 1990.

S nárastom počtu obyvateľov mesta Svidník a so zvyšovaním počtu školopovínnej

mládeže od 6 do 15 rokov, zvyšujú sa nároky aj na prácu knižnice. Okrem toho v meste pôsobili dve stredné školy: SVŠ a Odborné učilište odevné, ktorých študenti v plnej miere využívali služby knižnice. Tieto faktory spôsobili, že počet čitateľov a výpožičiek mal stúpajúcu tendenciu. Pri organizovaní kultúrno-výchovných podujatí nadväzuje knižnica spoluprácu s Okresným výborom Kultúrneho zväzu ukrajinských pracujúcich (OV KZUP) a Okresným výborom Československého zväzu žien (OV ČSZŽ). V spolupráci s nimi organizuje besedy, okresné čitateľské konferencie o knihách za účasti autorov a pod.

Dňa 1.1.1982 dochádza k zmene riaditeľa knižnice – Helena Masicová odchádza do dôchodku a funkciu riaditeľa preberá Peter Sičák (1982-1991).

V knižnici sa od 1.1.1983 zriadila centrálna evidencia čitateľov, pri oddelení pre deti a mládež vzniká bábkové divadielko s maňuškami a svoju činnosť vyvíjal aj tanečný krúžok pre rómske deti. Vnútorňou rekonštrukciou sa zveľadil a zároveň rozšíril objekt knižnice, čím sa získala jedna miestnosť vo vestibule na chodbe na účely usporadúvania podujatí pre deti.

Zrekonštruovaný priestor vo vestibule knižnice

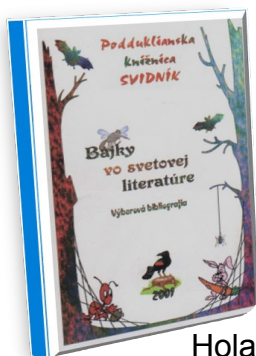
V rámci edičnej činnosti začalo sa od roku 1984 so spracovávaním bibliografií pre deti a mládež vo

V r. 1985 bol v okrese dobudovaný strediskový systém knižníc, ktorým sa skvalitnila organizácia knižničných služieb a zabezpečil sa ich ďalší rozvoj vo všetkých ľudových knižniciach v okrese. Túto činnosť zabezpečovalo 9 strediskových knižníc a ich príslušné pobočky, takže od r. 1976 kedy ich bolo 6 do roku 1985 pribudli ďalšie tri. V tom istom roku však boli strediskové knižnice delimitované do miestnych a mestských kultúrnych stredísk.

V r. 1986 sa knižnica zapojila do koordinovaného spracovávania tematických bibliografií krásnej literatúry medzi Krajskou knižnicou a okresnými knižnicami vo Vsl. kraji. Bibliografie nahradili v knižnici chýbajúce žánrovo-tematické katalógy z krásnej literatúry.

Narastajúci počet obyvateľov v meste si vyžiadalo aj zriadenie pobočky na sídlisku UTRA, ktorá bolo daná do prevádzky 19. auguste 1987. K jej zrušeniu došlo v r. 1992. Pozitívnym momentom v činnosti knižnice bolo aj slávnostné otvorenie hudobného oddelenia 27.12.1987. Tým sa obohatila knižnica nielen o špeciálne knižničné fondy, ale vytvoril sa priestor pre rozvoj estetického čítania obyvateľov prostredníctvom hudby.

V novembri 1989 dochádza k demokratickým zmenám v našej spoločnosti, čo malo vplyv na ďalší rozvoj ako okresnej tak aj ľudových knižníc v okrese. Od r. 1991 knižnica nadobudla právnu subjektivitu a bola priamo riadená MK SR (Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky). Obecné knižnice prešli pod obecné samosprávy.

Dňa 15.8.1991 riaditeľ knižnice Peter Sičák odchádza do dôchodku a do funkcie riaditeľa knižnice bola menovaná Zuzana Sejková.

Rok 1992 znamená v činnosti knižnice ďalší posun vpred. Za účelom poskytovania kvalitných knižnično-informačných služieb pre čitateľov a používateľov knižnice, bola okresná knižnica vybavená výpočtovou technikou s príslušnými programami.

Od roku 1992 sa začali v knižnici vydávať tzv. **obrázkové bibliografie** vydávané vo formáte A6, na ktorých popri obsahovej stránke výrazná je aj esteticko-ilustračná stránka.

Holandsko v rámci pomoci štátom východnej Európy prostredníctvom nadácie PSO (Program Samenwerking Oost-Europa) ponúklo v roku 1992 Slovensku

realizáciu **bibliobusov** – pojazdných knižníc. Ako modelový okres s aplikáciou na celé Slovensko bol vybraný región Svidník, pretože má veľa obcí s malým počtom obyvateľov, práve prostredníctvom bibliobusov by sa zabezpečovali kvalitné a moderné knižničné služby aj v tej najmenšej obci v okrese.

V roku 1993 významnými medzníkmi pre knižnicu sa stali tri udalosti, a to: zavedenie automatizácie do knižničných činností, nový šat knižnice – presťahovanie knižnice do samostatnej budovy na sídlisku UTRA a jej sprístupnenie verejnosti 27. septembra 1993 a pilotný holandsko-slovenský modelový projekt BIBLIOBUSY, ktorým knižnica sa dostala do celoslovenského povedomia.

Vznikajú podmienky pre vybudovanie knižnice ako moderného knižnično-informačného centra pre poskytovanie informácií z rôznych oblastí spoločenského života na báze automatizácie knižničných procesov. Zakúpená počítačová technika bola zavedená do činnosti knižnice v marci 1993, keď sa prešlo na automatizované spracovávanie knižného fondu v programe LIBRIS, ktorý bol zakúpený od spoločnosti ACOM Košice. Od roku 1994 sa knihy spracovávali aj do dvoch bibliobusov. V uvedenom systéme sa spracovávali aj periodiká a audiovizuálne dokumenty. Postupne sa využíval aj subsystém Retro, v ktorom sa spracovávali retro monografie. V r. 1995 bol subsystém Služby zavedený do oboch bibliobusov a do stacionárnej knižnice 1.1.1996, čím sa nahradila dovtedy klasická forma poskytovania služieb, a teda aj výpožičný proces. Práca v programe Libris sa v PK skončila 14.9.2007 a v bibliobuse 10.5.2010. Aj v odd. bibliografie a regionálnej literatúry boli vytvorené podmienky pre automatizáciu a elektronizáciu bázy dát v oblasti článkovej regionálnej bibliografie zakúpením programu BIBLIS. Naostro sa do nej začali vkladať záznamy v roku 1995, a to aj retrospektívne za roky 1993-1994. V systéme Biblis sa pracovalo do júna 2004.

V r. 1993 sa zrealizovalo presťahovanie knižnice do nových priestorov do objektu na Ul. 8. mája, a to svojpomocne – aktívnou účasťou pracovníkov knižnice a ich rodinných príslušníkov, bez vynaloženia akýchkoľvek finančných prostriedkov.

Súčasná budova knižnice na sídlisku UTRA

Súčasne so sťahovaním knižnice, ktoré sa začalo v júli 1993, sa v budove robili rekonštrukčné práce. Slávnostné otvorenie nových priestorov knižnice sa uskutočnilo 27.9.1993. Na prízemí sa nachádza služby čitateľom, ktoré sa člení na úseky, a to: úsek mládež a dospelých, úsek krásnej literatúry pre mládež a dospelých, úsek pre deti, čítareň, úsek metodiky, úsek bibliobusu a na poschodí sa nachádza riaditeľňa, úsek umenovednej literatúry, oddelenie doplňovania, spracovania a ochrany knižničných fondov, informatik, oddelenie bibliografie a regionálnej literatúry, oddelenie ekonomické a skladové priestory. Rozhodnutím MK SR č. 2347/1996 - 1 zo dňa 28. júna 1996 bolo zriadené regionálne centrum (RKC) vo Svidníku pod názvom Podduklianske kultúrne centrum (PKC) s platnosťou od 1. júla 1996. Súčasťou zriadeného PKC sa stala aj okresná knižnica, od 1. júla 1996 zmenila svoj názov z Okresnej knižnice na Podduklianska knižnica vo Svidníku, ako jeden z piatich začlenených špecializovaných odborných útvarov.

Od 1.12.1997 knižnica sprístupnila svojim používateľom i širokej verejnosti katalóg online a prístup do globálnej celosvetovej siete internet, čím umožnila záujemcom prístup k rôznym druhom poznatkov a informácií.

Po rozčlenení regionálnych kultúrnych centier knižnica 1. apríla 1999 opäť nadobudla

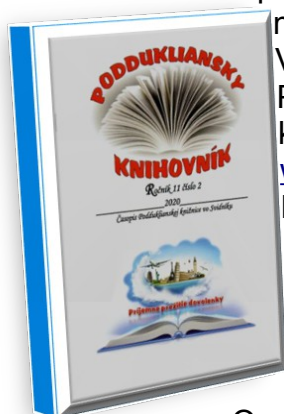
právnou subjektivitu ktorej zriaďovateľom sa stal Krajský úrad v Prešove. Skvalitnili sa služby používateľom využívajúcim celosvetovú počítačovú sieť internet zapojením linky ISDN (Integrated Services Digital Network) Digitálna sieť integrovaných služieb, čím sa zabezpečila vyššia prenosná rýchlosť informácií.

30.3.2000 bola zriadená pobočka pre obyvateľov Domova dôchodcov (teraz Senior dom Svida). V januári 2001 – začala oficiálne svoju činnosť pobočka pre nevidiacich a slabozrakých pri úseku hudobnom.

1. apríla 2002 zriaďovateľom PK sa stal Prešovský samosprávny kraj. Na základe zriaďovacej listiny Podduklianska knižnica vo Svidníku je regionálnou, kultúrnou, informačnou a vzdelávacou inštitúciou v oblasti knižničnej, bibliografickej, metodickej, kultúrno-vzdelávacej a vydavateľskej činnosti. Zároveň plní funkciu mestskej knižnice.

Podduklianska knižnica, v rámci spolupráce knižníc v Karpatskom euroregióne, od roku 2002 spolupracovala a udržiavala kontakty s Krosnienskou verejnou knižnicou v Krosne v Poľsku. Na základe výberového konania bol 1. októbra 2002 menovaný do funkcie riaditeľa PK Mgr. Kamil Beňko.

15.7.2004 bola podpísaná zmluva medzi SNK v Martine a Podduklianskou knižnicou o zapojení knižnice do projektu KIS3G a nového celoslovenského knižničného systému VIRTUA. V uvedenom systéme začalo ako prvé pracovať oddelenie BIS, regionálnej literatúry a automatizácie. Záznamy sa začali vkladať do produkčnej databázy naostro od 18.11.2004. Od 17. septembra 2007 sa začali v tomto programe spracovávať monografie a takisto sa začalo pracovať v subsystéme výpožičky. Práca v systéme Virtua bola ukončená v auguste 2020. Na úseku hudobnom a umenovednej literatúry kvôli autorským právam sa pre používateľov skončilo počúvanie hudby z AVD a CD nosičov.

V roku 2010 knižnica začala vydávať knihovnícky časopis Podduklianský knihovník klasickou tlačенou formou, ale aj elektronicky, ktorý je sprístupnený na webovej stránke knižnice www.podduklianskakniznica.sk. Venuje sa rôznym oblastiam knihovníctva, detskému čitateľovi, novým knihám, službám Podduklianskej knižnice, podujatiám, ale aj aktivitám ostatných knižníc regiónu.

Titulná strana časopisu Podduklianský knihovník, r. 2020, č. 2.

O aktuálnych podujatiach, o knižných novinkách vo fonde a pod. knižnica pravidelne informuje aj na sociálnej sieti Facebook <https://www.facebook.com/podduklianska.svidnik>.

Popri rozličných kultúrno-výchovných podujatiach knižnica po prvýkrát uskutočnila sympóziu – odborný seminár venovaný Alexandrovi Pavlovičovi, významnej regionálnej osobnosti, ktoré sa konalo 19. septembra 2019 pod názvom „Ľudu verný som bol...“ – 200. výročie narodenia Alexandra Pavloviča (podujatie bolo podporené FPU). Zo sympózia bol vydaný zborník, v ktorom sú uverejnené prednášky jednotlivých lektorov a ocenené víťazné práce z literárnej súťaže Pavlovičov literárny Svidník.

Od 2.9.2020 Podduklianska knižnica a ďalších sedem regionálnych knižníc Prešovského samosprávneho kraja prijala nový KIS Dawinci, ktorý nahradil dovtedajší systém Virtua. Pred samotným spustením systému sa uskutočnilo školenie bibliografů, katalogizátorů aj zamestnanců služieb odborným konzultantom, lektorom a školiteľom spoločnosti SVOP Bratislava Mgr. Pavlom Špánim. Od 7.9.2020 bola v systéme Dawinci spustená ostrá databáza PSK tak pre bibliografiu ako aj pre katalogizáciu a pre služby.

V I. Q 2022 bola ukončená rekonštrukcia interiérového vybavenia knižnice na úseku beletrie a náučnej literatúry v rámci projektu pod názvom Obnova interiéru Podduklianskej

knižnice vo Svidníku, ktorý z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia. Slávnostné otvorenie zmodernizovaných priestorov sa uskutočnilo 9. marca 2022.

Zábery z otvorenia zmodernizovaných priestorov knižnice

Knižnica zabezpečuje výpožičné služby absenčné a prezenčné: kníh, periodík, špeciálnych dokumentov; sprístupňuje dokumenty v rámci priestorov knižnice z jej príručných fondov v študovni a na úseku umenovednej literatúry; výpožičky e-kníh; čitateľom predlžuje výpožičné lehoty vypožičaných kníh, tzv. prolongácia; rezervuje dokumenty, zabezpečuje dokumenty prostredníctvom medziknižničnej výpožičnej služby od roku 1961. Od roku 1976 poskytuje ústne, písomné a telefonické faktografické a bibliografické informácie na požiadanie. Poskytuje aj konzultačné a propagačné služby. Od r. 1996 do r. 2009 sa v odd. BIS vyhotovovali rešerše. Pre používateľov sú k dispozícii elektronické katalógy a databázy. Okrem výpožičných služieb poslaním knižnice je aj organizovanie kultúrno-spoločenských a výchovno-vzdelávacích podujatí, komunitných aktivít, ktoré knižnica organizuje od svojho vzniku pre všetky vekové kategórie čitateľov a pre verejnosť. V priebehu vývoja knižnice sa menila nielen ich forma ale aj obsah. Organizujú sa rôzne besedy so spisovateľmi, ilustrátormi, hudobníkmi, prekladateľmi a zaujímavými ľuďmi rozličných profesií, hovorené bibliografie, gramokoncerty klasickej, populárnej i ľudovej hudby, tematické prednášky a stretnutia s regionálnymi dejateľmi, informačné výchovy, literárne pásma, exkurzie, prezentácie kníh, rôzne súťaže a kvízy, semináre, sympóziá, besedy o knihách, letné a jarné týždenné, ale aj jednodňové tábory, tvorivé dielne, rozprávkové dopoludnia a popoludnia, slávnostné zápisy prvákov do knižnice. Mnohé z podujatí sú jednorazové, ale sú aj podujatia, ktoré sa v knižnici stali tradíciou. Dôraz sa kladie na spoluprácu so základnými a strednými školami.

Podujatie Jeseň s knihou r. 2020

Súčasťou Podduklianskej knižnice je oddelenie doplňovania, spracovania a ochrany knižničných fondov, ktorého hlavnou úlohou je akvizícia knižničných jednotiek, ich evidencia a spracovanie, ktoré vedú k budovaniu vyprofilovaného knižničného a informačného fondu. Knižnica vo svojej práci využíva rôzne granty, nadácie, sponzorské príspevky a dary, ako napr. v minulosti to bol Štátny fond kultúry Pro Slovakia; Vzdelávacia nadácia Jana Husa; Nadácia otvorenej spoločnosti Open Society Foundation; Prvá stavebná sporiteľňa, neskôr Ministerstvo kultúry SR a najnovšie je to Fond na podporu umenia.

Ak chceme, aby knižnica bola kvalitným kultúrnym, spoločenským a vzdelávacím centrom pre občanov a nepochybne i informačným strediskom v meste i v regióne je preto dôležité spomínať na to, čo bolo našimi predchodcami, ale aj nami vytvorené, lebo práve to by sa malo stať ďalším mostíkom v knižničnom procese pri hľadaní novej motivácie, nových cieľov do budúcnosti.

Nadežda Mičáková

30. výročie bibliobusov vo Svidníku

Podduklianska knižnica vo Svidníku je regionálnou knižnicou, ktorá pôsobí v územnom obvode dvoch okresov – Svidník a Stropkov a ako jediná knižnica na Slovensku sa môže pyšiť tým, že prevádzkuje bibliobus, ktorým zabezpečuje knižničné a informačné služby na regionálnej úrovni vidieckemu obyvateľstvu už 30 rokov. Pri tejto príležitosti by sme si radi pripomenuli začiatky projektu bibliobusov vo svidníckom regióne.

20. október 1993 má Podduklianska knižnica vo svojej histórii zapísaný ako výnimočný,

pretože vtedy zaviedla jedinečnú knižnično-informačnú službu prostredníctvom dvoch pojazdných knižníc do knižničnej siete v regióne. Projekt bibliobusov sa realizoval vďaka podpore holandskej vlády Ministerstva zdravotníctva, sociálnych vecí a kultúry a Ministerstva kultúry Slovenskej republiky. Cieľom projektu bolo posilniť knižničný systém, keďže po novembri 1989 nastali zmeny, ktoré sa dotýkali ľudových knižníc v dôsledku prijatia zákona o obecnom zriadení. Rozpadol sa strediskový systém a patronát nad

miestnymi knižnicami prevzali obce, ktoré nedisponovali dostatočnými finančnými prostriedkami a personálnym zabezpečením na ich prevádzku, a to zapríčinilo stagnáciu väčšiny miestnych knižníc. V roku 1990 sa holandská vláda rozhodla pre Program spolupráce s východnou Európou. V rámci spomínaného programu sa v júni 1992 uskutočnil v Bratislave, za účasti predstaviteľov Holandska, workshop pre pracovníkov z oblasti knižnej kultúry a knižníc a jeho výsledkom bolo prijatie konkrétneho návrhu na spoluprácu. Do programu boli zapojené viaceré krajiny, medzi nimi aj Slovenská republika, kde bol naplánovaný projekt mobilných knižníc. Holandské Ministerstvo životného prostredia, zdravia a kultúry vyzvalo CBD Frízsko, aby riadilo tento projekt na základe ich odborných skúseností v tejto oblasti. Podrobný návrh modelu vypracovali zamestnanci Koordinačného centra knižníc SNK MS v Bratislave za účasti zamestnancov našej knižnice

(vtedajšia Okresná knižnica vo Svidníku). Región Svidník ako modelový región mal pre takúto formu knižničných služieb ideálne podmienky, pretože z hľadiska územného osídlenia sa tu nachádza veľa obcí s malým počtom obyvateľov a prispel k tomu aj nepriaznivý stav obecných knižníc v regióne. Projekt sa zakladal na princípoch a filozofii verejnej knižnice, zameriavajúcej sa na to, aby umožnila všetkým ľuďom bez výnimky prístup k dokumentom a informáciám a účasť

v sociálnom a kultúrnom živote. Bibliobusy mali alternovať stagnujúce obecné knižnice v našom regióne. V októbri 1993 boli slávnostne uvedené do prevádzky dva bibliobusy za účasti mnohých významných hostí a médií. Slávnostnú stuhu prestrihla Hedy d' Ancona, ministerka zdravotníctva, sociálnych vecí a kultúry Holandska a Dušan Slobodník, minister kultúry Slovenskej republiky. Služby bibliobusov boli poskytované v obciach regiónu podľa

stanoveného harmonogramu trás s týždennou frekvenciou a s obsahom viac ako 3 500 dokumentov v každom bibliobuse. Realizácia projektu bola naplánovaná na dva roky a počas tohto obdobia bibliobusy zaznamenali veľké úspechy v hlavných ukazovateľoch, a tak naša knižnica dosahovala najvyššie priečky v porovnaní s inými knižnicami v rámci celého Slovenska. Zverejnenie dosiahnutých výsledkov projektu bolo prezentované na Medzinárodnom sympóziu o využití bibliobusov, ktoré prebiehalo

24. - 26.4.1995 vo Svidníku, kde došlo k záveru, že dvojročný experiment s bibliobusmi dosiahol úspech, opodstatnenosť a nenahraditeľnosť v našej regionálnej knižničnej činnosti. Bibliobusy po dvoch skúšobných rokoch prešli do štandardnej prevádzky a pokračovali vo svojom poslaní a úspešne poskytovali knižničné služby vo vidieckych lokalitách. V roku 2008 však musela naša knižnica vyradiť z prevádzky jeden bibliobus z dôvodu nevyhovujúceho technického stavu vozidla. Po prospešnej 15 ročnej existencii ukončil svoju funkciu a knižnica dodnes zabezpečuje služby už len jedným bibliobusom v obidvoch okresoch v dvojtýždňovom intervale. V súčasnosti navštevuje bibliobus 55 obcí a má svojich skálnych čitateľov a návštevníkov. Týmto patrí poďakovanie všetkým štatutárom obcí za ich podporu, všetkým našim čitateľom a priaznivcom čítania a taktiež pedagógom, ktorí vedú svojich žiakov k návšteve bibliobusu, ku knihám a k čítaniu, ktoré má nenahraditeľnú hodnotu v živote jedinca a jeho edukácii. Potešením pre nás aj pre našu čitateľskú verejnosť je fakt, že po 30. rokoch sa nám podarí vymeniť aktuálny dosluhujúci bibliobus za novší typ, ktorým budeme naďalej intervenovať kvalitné knižničné služby vidieckej komunite vo svidníckom regióne. Na záver patrí poďakovanie vtedajšiemu vedeniu knižnice, pani Zuzane Sejkovej za realizáciu tohto projektu, vedúcej oddelenia bibliobusov, pani Anne Škodovej aj všetkým zamestnancom, ktorí sa na ňom podieľali a stále podieľajú, knihovníčkam i vodičom, a nepochybne aj súčasnému vedeniu knižnice, pánovi riaditeľovi Kamilovi Beňkovi za dlhoročné, stabilné fungovanie našej jedinečnej mobilnej knižnice. Milí naši čitatelia, ďakujeme, že čítate!

L'udmila Priputníková

Vzdelávacie podujatie pre návštevníkov bibliobusu

Podujatie Jeseň s knihou na pešej zóne vo Svidníku

Spomienka na našu bývalú kolegyňu

Medzi všetkými hranicami, ktoré sú tak aj vo vysokom veku, je smrť odchode človeka, ktorý nám bol po studený tieň. Človeka zamrazí, všetkého pozemského, ktorú na jeho srdce. Bolestne sa nás o náhlom odchode našej (19.12.2023), ktorá dlhé roky tento čas sme ju poznali ako

ľuďom vymedzené – ako mladým, hranicou konečnou. Správa o roky blízky, pôsobí ako náhly zachveje sa, a pominuteľnosť si náhle uvedomí, dopadne ťažko dotkla smutná a nečakaná správa bývalej kolegyne Anny Škodovej žila a pracovala medzi nami a po celý dobrú kamarátku a kolegyňu.

Anna ŠKODOVÁ prežila 40 pracovných rokov nerozlučne spätých s knihou a knižnicou. Do Okresnej knižnice vo Svidníku, ktorá dnes nesie meno Podduklianska knižnica, nastúpila ako absolventka SVŠ 15. augusta 1968 na oddelenie pre deti a mládež, potom krátko pracovala v oddelení politickej a náučnej literatúry a bibliografie a od roku 1973 nastúpila na oddelenie metodické. V rokoch 1971-1973 absolvovala popri zamestnaní Strednú knihovnícku školu v Košiciach, ktorú aj úspešne ukončila. Práca metodičky jej asi učarovala, lebo túto záslužnú prácu, ako okresná a regionálna metodička, vykonávala až do svojho odchodu na zaslúžený dôchodok v roku 2008. Najvýznamnejším jej vkladom bolo, že ako dlhoročná profesionálna knihovnička - metodička sa zaslúžila o dobudovanie strediskového systému v okrese i regióne. Mala významný podiel na zavedení a realizácii medzinárodného projektu BIBLIOBUSY - knižničnej obsluhy vidieckeho obyvateľstva, ktorý sa od októbra 1993 realizoval vo svidníckom regióne prostredníctvom dvoch bibliobusov. Celá knihovnícka rodina v regióne, ale aj starostovia obcí ju poznali ako človeka s dobrým srdcom a s profesionálnym prístupom k vykonávaniu svojej knihovníckej práce. Bola vlastne pri všetkých činnostiach a zmenách, ktorými Podduklianska knižnica a verejné knihovníctvo v regióne prešlo. Tiež chceme vyzdvihnúť jej kolegiálny a priateľský prístup k spolupracovníkom, za vytváranie dobrých medziľudských vzťahov na pracovisku a za jej dlhoročné funkcionárčenie v odborovej organizácii.

Milá Anna, Tvoju pamiatku si v srdciach zachováme navždy.

bývalé kolegyne a kolegovia

Juraj Červenák a jeho fantasy romány

Pozvanie Podduklianskej knižnice na stretnutie s čitateľmi prijal obľúbený slovenský spisovateľ, autor historickej fantasy so slovanskými motívmi a historicko-dobrodružných románov, dobových detektívok, **Juraj Červenák**.

Pochádza z obce Vyhne, ale už od detstva žije v neďalekej Banskej Štiavnici. Prešiel rôznymi povolaniami a od roku 2005 je profesionálnym spisovateľom. Knižne debutoval v roku 1993, odvtedy vydal vyše tri desiatky kníh, z toho niekoľko cyklov historicko-fantazijných románov a detektívok. Stretnutie, ktoré sa uskutočnilo **6. októbra 2023** v podvečerných hodinách, sa nieslo v priateľskej atmosfére, spisovateľova bezprostrednosť, sčítanosť a ľudskosť podporila prítomných na kladenie zaujímavých

otázok. Dozvedeli sme sa, že najradšej píše doma keď je sám, priblížil nám spôsob písania kníh a aj historické miesta, na ktorých vystupujú jeho hlavné postavy, že pred napísaním každej knihy poctivo študuje historické udalosti, ktoré zakomponuje do deja knihy, že písať začal prakticky už vo chvíli, keď sa naučil písať, a že jeho prvý román bola kovbojka Dobrodružstvá Toma Liggreta a napísal ju v roku 1983 perom do malého zošita a ilustroval ho vlastnými ilustráciami. Keď mal 12 rokov vydával vlastný časopis, v náklade jeden kus, napísaný ešte na písacom stroji. Aj keď kresleniu sa už dnes venuje málo, bol by rád, keby jeho knihy vyšli aj v comicsovom vydaní, ale aj na filmovom plátne. Značný ohlas zaznamenali autorove historické romány, predovšetkým dobové detektívky o kapitánovi Steinovi, jeho pobočníkovi seržantovi Jarošovi a notárovi Barbaričovi. Niektoré jeho romány a poviedky vyšli aj v ruštine a angličtine. Pán Červenák je držiteľom viacerých žánrových ocenení vrátane Ceny Fantázie, Ceny za najlepšiu fantasy či Ceny Akadémie sci-fi, fantasy a hororu za najlepšiu českú a slovenskú knihu roka, ale aj iných ocenení. Dve hodiny s ním ubehli, ani sme sa nenazdali. Prežili sme veľmi príjemný, obohacujúci podvečer a pevne dúfame, že to nebolo naše posledné stretnutie, ktoré sa ukončilo autogramiádou a fotením. Sme radi, že sme mali možnosť stretnúť sa s týmto spisovateľom, nahliadnuť do jeho života a jeho tvorby. Že knihy Juraja Červenáka sú obľúbené, svedčí o tom aj fakt, že na stretnutí s ním sa zúčastnili jeho fanúšikovia nielen zo Svidníka, ale aj z Prešova, Bardejova a Domaše. **Podujatie sa konalo v rámci projektu Literárno-zábavné stretnutia v knižnici, ktoré z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.**

Nadežda Mičáková

Ďalším podujatím, ale tentokrát pre deti, bola beseda s jedným z mála autorov poézie pre deti a mládež, **Valentínom Šefčíkom**, ktorú Podduklianska knižnica zorganizovala **10.10.2023** pre žiakov 5. ročníkov ZŠ v meste Svidník. Pán Šefčík vyštudoval

Pedagogickú fakultu Univerzity P. J. Šafárika v Prešove a od r. 1996 je učiteľom a zároveň riaditeľom málotriedky v Bertotovciach, žije a tvorí v Prešove. Básnik porozprával mladým poslucháčom o svojich básnických začiatkoch, o svojej tvorbe, záľubách, kde čerpá inšpiráciu na písanie, predstavil každú svoju knihu a

zároveň sa predstavil aj ako recitátor. Žiaci sa presvedčili, že jeho poézia je zmysluplná, poučná a vtipná, preto ho obdarili smiechom a potleskom. Jeho básne sú jemné a zároveň hravé, ale majú aj svoje vážne a melancholické polohy, dotýkajú sa vecí, ľudí, života, prírody. Je to poézia

určená tej kategórii mladých čitateľov, pre ktorú sa dnes pôvodná poézia takmer nepíše. Je autorom kníh: Kniha na vydaj, Kamienky pri ceste, Basta fidli, Bola raz jedna láska a Zázraky, ktorá je jeho zatiaľ poslednou knihou. Okrem týchto kníh zostavil ešte univerzálny pracovný zošit Abeceda, z vreca von!, ktorý pomáha prvákovi pri poznávaní a osvojovaní jednotlivých písmen, druhákovi poslúži pri ich opakovaní a precvičovaní. Písmená sú usporiadané abecedne a pri každom z nich je báseň a ilustrácia. Ku každému písmenu sú zaradené úlohy, ktoré sú zrejmé aj bez čítania.

Kniha je malým sprievodcom objavovania sveta abecedy. Na besede nechýbal ani priestor na zvedavé, ale i úsmevné otázky detí, na ktoré básnik odpovedal spôsobom jemu vlastným - pútavo, srdečne a hlavne s úsmevom. Nakoniec autor poprial žiakom, aby sa im darilo a odpoľudnie plné neopakovateľných chvíľ sa skončilo potleskom, autogramiádou a fotografovaním. Spisovateľovi prajeme veľa dobrých nápadov pri tvorbe a tešíme sa na jeho ďalšie básne.

Podujatie sa konalo v rámci projektu Literárno-zábavné stretnutia v knižnici, ktoré z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Prevenčná prednáška s Braňom Mojsejom v knižnici

V dnešnej dobe je mladý človek na štartovacej čiare života vystavený veľkému množstvu nástrah, ktoré na neho číhajú na každom kroku. Máme na mysli predovšetkým rôzne závislosti - tých je dnes neúrekom. Medzi tie „klasické“, ako sú alkohol, cigarety, drogy, pribúdajú aj novodobé a „moderné“, ako je závislosť od technológií.

Alkohol, drogy, hazard... tieto slová dospievajúca mládež dobre pozná, no vie, čo činnosti pod týmito pojmami pri nadmernom užívaní spôsobujú? Ako vzniká závislosť? Ako pomôcť spolužiakovi či spolužiačke, ak na nich vidia náhle zmeny správania? Aký je vplyv partie?

Otázok býva mnoho, odpovedí už pomenej. V rámci projektu s názvom **Literárno-zábavné stretnutia v knižnici**, ktorý podporil **Fond na podporu umenia**, k nám do Podduklianskej knižnice **15. novembra 2023** zavítal **Braňo Mojsej** so svojou prevenčnou prednáškou o závislostiach spojenou s diskusiou. Braňo prispel do diskusie aj svojimi osobnými skúsenosťami abstinujúceho alkoholika, čo dodalo celej prednáške autentickosť, keďže sám prešiel cez peklo zvané závislosť. Práve prevenciu

Braňo Mojsej, laický terapeut, ako sám seba nazýva, považuje za kľúčovú pri predchádzaní závislosti. Komunikáciu s mladými pokladá za najdôležitejší prvok, a preto samotnú prednášku prepája s otvorenou diskusiou.

Prednášky sa zúčastnili študenti druhého ročníka Gymnázia duklianskych hrdinov vo Svidníku, ktorí si mohli vyskúšať napríklad aj špeciálne okuliare simulujúce videnie človeka s 2 promile alkoholu v krvi. Tí, čo si tieto okuliare vyskúšali, sa zhodli na tom, že to nie je nič príjemné. A tí, čo sa len dívali, sa zasa zhodli na tom, že nebolo príjemné pozerieť sa na svojich spolužiakov a spolužiačky v takomto „stave“.

Nespochybniteľným faktom je, že prevencia užívania alkoholu je nesmierne dôležitá, preto sme veľmi radi, že sme mohli túto zaujímavú a dôležitú prednášku zorganizovať.

Stanislava Volčková

Oddelenie ako ho (ne)poznáte

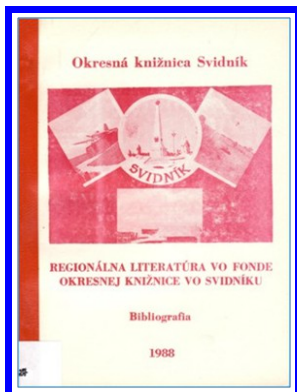
V tejto rubrike oddelenie bibliografie a regionálnej literatúry postupne predstavuje rozličné typy regionálnych dokumentov s ich stručnou charakteristikou a využiteľnosťou pre každého, kto chce hlbšie poznať nádherný podduklianský región – jeho históriu a súčasnosť, malebné zákutia, ktoré sa snúbia s pohostinnosťou a láskavosťou ľudí žijúcich práve v tejto oblasti Slovenska. Veríme, že si čtení čitatelia a ctené čitateľky nájdu cestu do knižnice a načerpajú a prehľadajú svoje vedomosti o tomto regióne aj prostredníctvom uvedeného knižničného fondu.

BIBLIOGRAFIE

Bibliografie vydané Podduklianskou knižnicou vo Svidníku (Okresnou knižnicou vo Svidníku)

V predchádzajúcich číslach časopisu sme si predstavili rôzne typy bibliografií vydané rôznymi organizáciami v priebehu rokov. Tentokrát sa zameriame na bibliografie nachádzajúce sa na oddelení, ktoré boli vydané našou knižnicou, t. j. Podduklianskou knižnicou, prípadne vydanými pod skorším názvom Okresnou knižnicou vo Svidníku. Knižnica za svoje pôsobenie vydala desiatky a desiatky bibliografií, bibliografických letákov, sprievodcov atď. Mnohé z nich boli zamerané na regionálne témy a osobnosti, ale nájdeme aj také, ktoré sú zamerané na univerzálnejšie témy. Či už ide o rôznych slovenských spisovateľov, ilustrátorov, celosvetové osobnosti, bibliografie kníh dostupných z nášho fondu počas rokov alebo inak zamerané publikácie. Výber z desiatok a desiatok bibliografií je veľký a my si predstavíme aspoň pár z nich.

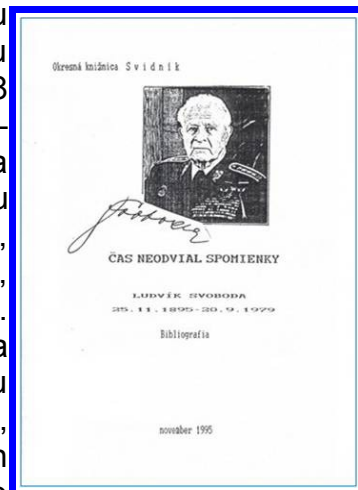
Podduklianska knižnica už od roku 1976 systematicky získava, zhromažďuje, eviduje, uchováva a sprístupňuje regionálnu literatúru širokej verejnosti. Bibliografia, ktorá asi najvýstižnejšie vystihuje a zároveň sumarizuje prácu oddelenia bibliografie a regionálnej literatúry, je **Regionálna literatúra vo fonde Okresnej knižnice vo Svidníku** od dlhoročnej bibliografky našej knižnice Emílie Kudlovej. Napriek tomu, že táto bibliografia bola vydaná v roku 1988, a teda má už svoj vek, stále vystihuje hlavnú náplň tohto oddelenia, ktorou je práve spomínané zhromažďovanie, uchovávanie regionálnej literatúry a dokumentov týkajúcich sa regiónu a ich sprístupňovanie verejnosti. Predsa len jedným zo základných spôsobov, ako spoznávať svoj región je práve prostredníctvom regionálnej literatúry. Všetky tieto materiály nejakým spôsobom dokumentujú život nášho okresu vo všetkých jeho oblastiach a odvetviach, a preto vždy budú vzácnym materiálom na poznávanie histórie regiónu. Aby sa „plody“ tejto činnosti dostali medzi širokú verejnosť, bola v roku 1988 vydaná práve táto

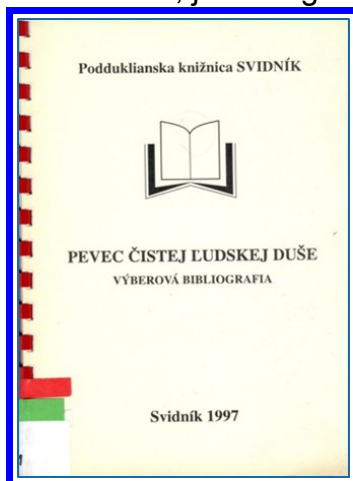
bibliografia slúžiaca ako zoznam kníh, zborníkov, katalógov výstav a bibliografii, ktoré oddelenie obsahuje. Týmto spôsobom, v tej dobe, keď ešte neexistovali online prístupné databázy, získal čitateľ alebo čitateľka ucelený prehľad o všetkých regionálnych dokumentoch, ktoré sa vo fonde nachádzali. Bibliografia obsahuje anotované záznamy. Knihy a bibliografie sú rozdelené podľa obsahového zamerania. Zborníky a katalógy výstav podľa názvu. V publikáciách celoslovenského či krajského charakteru je zachytená časť, ktorá sa obsahovo viaže k regiónu. Pre ľahšiu orientáciu slúži menný, geografický aj predmetový register. Na 143 stranách nájdete všetko, čo v roku 1988 mala Okresná knižnica vo Svidníku zhromaždené z regionálnej literatúry.

Výberovou bibliografiou **Čas neodvial spomienky : Ludvík Svoboda 25.11.1895 – 20.9.1979** : z roku 1995 si Okresná knižnica vo Svidníku pripomenula sté výročie jeho nedožitých narodenín. Bibliografiu

zostavila Emília Kudlová a obsahuje 700 záznamov na 18 stranách. Dukla bola a stále je nerozlučne spätá s karpatsko-duklianskou operáciou a s menom armádneho generála Ludvíka Svobodu, človeka, o ktorom celé generácie rozprávajú s úctou a uznaním. Práve toto výročie bolo príležitosťou na to, pripomenúť si ho ako skromného, hlboko ľudského, statočného, priateľského a tolerantného človeka, ako veliteľa 1. čs. armádneho zboru, výborného štátnika a politika a aj ako autora memoárov. Priestor na lepšie poznanie osobnosti L. Svobodu dáva literatúra, a to prostredníctvom jeho publikačnej činnosti, spomienok spoluobojovníkov, ale aj prostých ľudí, uverejnených v zborníkoch, knihách, novinách atď. Táto bibliografia je rozdelená do troch tematických celkov dokumentujúcich životný profil L. Svobodu, spomienky na jeho osobnosť a jeho vzťah k podduklianskemu regiónu a vzťah ľudí pod Duklou k Ludvíkovi Svobodovi. Textová časť a fotografické dokumenty dotvárajú obsahovú stránku publikácie.

Výberovou personálnou bibliografiou, vydanou už pod hlavičkou Podduklianskej knižnice vo Svidníku, je bibliografia s názvom **Pevce čistej ľudskej duše**. Bola vydaná v roku 1997

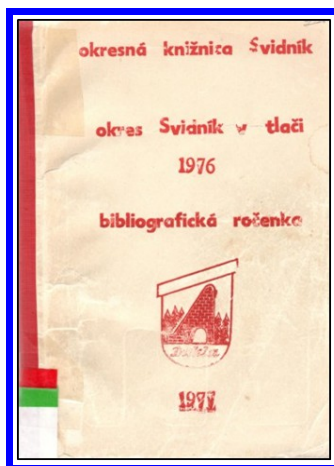
a zostavená našou už dobre známou bibliografkou Emíliou Kudlovou. Táto publikácia vyšla pri príležitosti 65. narodenín rodáka z Kečkoviec, univerzitného profesora, spisovateľa a významného kultúrno-osvetového dejateľa Rusínov-Ukrajincov na Slovensku, ako aj znalca v oblasti ukrajinistiky a vedeckého pracovníka Juraja Baču. Týmto spôsobom si chcela knižnica uctiť neľahký život a namáhavú činnosť jubilanta a tiež dať čitateľom a čitateľkám možnosť zorientovať sa v jeho vedeckých, literárnych a publicistických prácach. Bibliografia sa člení na štyri časti. Do prvej sú zaradené knižne publikované práce autora a aj tie, na ktorých sa podieľal ako spoluautor. V druhej časti je zahrnutá tvorba publikovaná v periodikách, zborníkoch a kalendároch. Tretia časť je venovaná rozhlasovým hrám a reláciám autora, ktoré boli odvysielané v Rusínsko-ukrajinskom rozhlasovom štúdiu v Prešove. V štvrtej časti sa nachádza literatúra dotýkajúca sa autorovej biografie alebo celkovej činnosti. Netradične sú v bibliografii uvedené aj autorove vystúpenia v rozhlase a televízii, vystúpenia na vedeckých konferenciách a iných vedeckých podujatiach a tiež aj publikované dokumenty, v ktorých je autor citovaný. Záznamy sú radené chronologicky. Na ľahšiu orientáciu poslúžia registre, zoznam

excerpovaných prameňov a zoznam skratiek. Bibliografia bola spracovaná ešte v bibliografickoinformačnom systéme BIBLIS.

Z trochu iného súdka je bibliograficko-informačný sprievodca o výrokoch o knihách s názvom **Povedali o knihách...** Tohto útleho sprievodcu plného aforizmov zostavila Nadežda Mičáková v roku 2004. Publikácia krásnej zelenej farby obsahuje výber výrokov o knihách a spisovateľoch svetových i našich osobností od antiky cez jednotlivé storočia až po súčasnosť a tiež rôzne výroky o knihách. Spolu sa tu nachádza 467 záznamov. Sprievodca je rozdelený na dve základné časti. Prvá časť sa venuje autorom a ich výrokom a druhá prísloviám o knihách. Sprievodca je doplnený aj menným registrom a zoznamom literatúry, z ktorej sa čerpal.

Bolo by nemožné v závere nespomenúť bibliografické ročenky, ktoré knižnica každoročne vydávala od roku 1976 až do roku 1992. Úplne prvá ročenka vyšla pod názvom **Okres Svidník v tlači 1976** a líšila sa od ďalších ročeniek svojím obalom. Rozvoj okresu si v tej dobe vyžadoval dokumentačné podchytenie všetkých udalostí týkajúcich sa politického,

hospodárskeho a kultúrneho života okresu formou ročenky. Práve na túto úlohu sa podujalo bibliografické oddelenie Okresnej knižnice vo Svidníku, ktoré všetky dokumentačné materiály spracovávalo v rámci koordinačného spracovania regionálnej bibliografie vo vtedajšom Východoslovenskom kraji. Ďalšie ročenky už vychádzali pod názvom **Svidnícky okres v tlači**. Jednotlivé ročenky obsahovali širokú základňu prameňov a informácií uverejňovaných v knihách, časopisoch, novinách ČSSR, ktoré sa nejakým spôsobom týkali okresu Svidník za jednotlivé roky. Konkrétne evidujú články z novín a časopisov a knižné jednotky, ktoré sa obsahovo, personálne či geograficky týkali nášho okresu. Anotované záznamy boli zo začiatku priebežne číslované a v rámci jednotlivých tematických celkov radené chronologicky. Iba v niektorých skupinách, kde to charakter materiálu vyžadoval, sú záznamy zoradené podľa abecedy. Od roku 1988 sú záznamy už triedené podľa MDT (medzinárodného desatinného členenia). Ročenky vždy obsahujú zoznam excerptovaných prameňov, personálny, menný, zemepisnopredmetový register na uľahčenie orientácie a zoznam s vysvetlivkami značiek použitých v ročenke. Za roky 1976 až 1992 bolo vydaných 17 zväzkov, ktoré spolu obsahujú skoro 16 500 záznamov. Dodnes sú tieto ročenky nenahraditeľným pramenným materiálom na poznávanie a štúdium dejín okresu.

Stanislava Volčková

Použitá literatúra:

Bibliografie uvedené v článku

Regionálne osobnosti

Každý kraj, mesto, či obec má osobnosti, ktoré sa v historickom vývoji spoločnosti, ale aj v súčasnosti zaslúžili o rozvoj určitej oblasti spoločenského života a svojím menom sa preslávili nielen doma, ale aj za hranicami svojej vlasti. Hovoríme im REGIONÁLNE OSOBNOSTI. Poznať takéto osobnosti svojho regiónu patrí ku všeobecnej vzdelanosti a hrdosti každého občana. Je treba chrániť ich kultúrne a duchovné dedičstvo pre terajšie i budúce generácie ako nevyčerpatelnú studnicu vedomostí, kultúry, zručnosti a vzdelanosti nášho ľudu v kraji pod Duklou. A práve toto je cieľom uvedenej rubriky, v ktorej predstavujeme osobnosti z regiónu Svidník z rozličných oblastí spoločenského života.

PETER MIKITKA

(1919 – 1998)

Sprievodca na Dukle

Kedysi sa vysoká železno-betónová veža a pod ňou pamätník na Dukle z kameňa a ocele neodmysliteľne spájali s rodákom z Ladomirovej. Stále ho bolo možné vídať na Dukle pri pamätníku medzi návštevníkmi a návštevníčkami, ktorí sa prišli pokloniť pamiatke padlých bojovníkov. Bol to skromný človek, ktorý počas výprav takmer 30 rokov ako sprievodca oživoval bojové príhody, ktoré aj sám zažil. Nebol to nik iný ako Peter Mikitka, skromný a obetavý rodák z Ladomirovej.

Major Peter Mikitka sa narodil 26. augusta 1919 do mnohopočetnej rodiny. Jeho otec bol chudobným roľníkom, rovnako ako mnoho iných ľudí v tej dobe. Často nebolo ani chleba na jedenie, a tak desaťčlenná rodina časom prišla o dvoch členov, ktorí tú ťažkú dobu nezvládli a zomreli. Život na dedine nikdy nebol ľahký a zhoršil sa ešte viac, keď prišla vojna. Vtedy Tisova vláda posielala vojakov bojovať na východný front, povolávací rozkaz prišiel aj Petrovi, a tak, ako mnoho iných, aj on musel nastúpiť na vojenčinu.

Ako slovenský vojak bol poslaný s rýchlou divíziou na východný front bojovať proti Sovietskemu zväzu. Od samého začiatku sa snažil prejsť na druhú stranu alebo sa pripojiť k partizánom. V januári 1943 sa dostal do zajateckého tábora v meste Suchumi a ako 24-ročný prešiel k Červenej armáde. Keď sa dozvedel, že sa v Sovietskom zväze formuje československá jednotka, sám sa dobrovoľne prihlásil do jej rádov.

6. júla 1943 sa stáva príslušníkom 1. čs. samostatnej brigády, ktorá sa sformovala v meste Novochoopersk. Spočiatku sa musel podrobiť tvrdému výcviku, po ktorom bol povýšený na slobodníka a stal sa veliteľom družstva. Teraz už nezodpovedal iba za seba, ale aj za druhých, za svojich podriadených – za ich prípravu, ich výzbroj, plnenie úloh. Už v novembri toho istého roku sa zúčastnil bojov o Kyjev, Rudu, Vasíľkovo, Bielu Cerkev a Žaškov. Dokázal si poradiť aj v tých najťažších frontových podmienkach a aj vďaka tomu bol povýšený na desiatnika a následne sa stal veliteľom čaty. V letných mesiacoch 1944,

keď sa formoval 1. čs. armádny zbor, viedol Peter Mikitka výcvik nováčikov a už mu prináležala hodnosť čatára. Po začatí karpatsko-duklianskej operácie viedol Peter svojich vojakov k hraniciam svojej vlasti. V prvých dňoch, keď vojaci prelomili nepriateľské pásmo obrany pri Krosne, sa zdalo, že všetko pôjde dobre. Avšak 11. septembra, keď sa priblížili k mestečku Dukla, ich zastavila opevnená kóta 534. Tu narazili na prudkú nepriateľskú paľbu. Bolo potrebné preskupiť sily, prisunúť ťažké zbrane, dopraviť strelivo a to všetko dokázali v priebehu jednej noci. Na druhý deň začal útok a v popoludňajších hodinách bola výšina dobytá. Netrvalo veľmi dlho a druhá strana prešla do protiútok. Pred večerom však bola Mikitkova čata spolu s ostatnými spolubojovníkmi oslabená, a tak sa stiahla, len aby v noci zaútočili pod rúškom tmy. V týchto bojoch sa Peter Mikitka mimoriadne vyznamenal a bol povýšený na čatára. Dobyť kótu 534 sa nikomu nepodarilo, a tak to bolo aj v priebehu niekoľkých ďalších dní. Kruté boje prebiehali denne a všetkým bolo jasné, že kto ovládne kótu 534, ovládne aj jedinú cestu k československým hraniciam. Aj preto sa nemeckí vojaci až fanaticky bránili a podnikali stále nové a nové útoky. Dňa 19. septembra sa bojovalo o kótu už 8. deň a velenie sa rozhodlo dobyť výšinu mohutnou paľbou delostrelectva. Hlavné slovo mali ťažké zbrane, po ktorých nastúpili pešie jednotky, aby dokončili to, čo začali delostrelci. O deň nato, keď už bol vrchol kóty na dosah, sa okolím ozval výbuch nepriateľskej míny a Peter Mikitka padol na zem. Črepiny mu rozsekali tvár a ľavú ruku. Chcel vstať a volať o pomoc, ale bol úplne vysilený. Ďalšie míny dopadli v jeho blízkosti a črepina ho zranila aj na nohe. Od istej smrti ho zachránil zdravotník Jozef Horta, ktorý ho našiel v kaluži krvi, ošetril mu krvácajúce rany a odniesol ho na poľné obväzisko. Chirurg doktor Škvařil ho dal ako- tak do poriadku, keďže však stratil veľké množstvo krvi, bol transportovaný do vojenskej nemocnice v Ľvove. Keď sa na poľnom obväzisku dozvedel, že „*krvavá kóta 534*“ bola definitívne dobytá, mal neskutočnú radosť, že svojou skromnou troškou prispel aj on.

Pohľad na Hyrowu Góru z Krvavej kóty 534

nepriateľom a povýšený na rotmajstra. Po dva a pol mesačnom doliečení v Ľvove absolvoval chemickú školu a stal sa veliteľom chemickej čaty v 1. čs. brigáde, s ktorou potom bojoval až do skončenia vojny.

Po vojne sa Peter Mikitka aktívne zapojil do budovania vojnou zničeného podduklianskeho kraja. Keď sa na Dukle v roku 1949 pri príležitosti 5. výročia vstupu československých vojsk do rodnej vlasti sprístupnil Pamätník československej armády, stal sa jeho sprievodcom. Na túto funkciu ho vyškolili vo Vojenskom historickom ústave v Prahe. Bol prijatý za vojaka z povolania a od 1. januára 1959 sa stal správcom národného cintorína na Dukle. V čase aktívnej činnosti Petra Mikitku bolo Duklianske bojisko jediné svojho druhu v strednej Európe a navštevovalo ho vyše pol milióna ľudí ročne. Vyše 30 rokov svedomito informoval návštevníkov a návštevníčky o bojoch karpatsko-duklianskej operácie, o svojich bojových zážitkoch, o padlých spolubojovníkoch i o tých, ktorí po rokoch hľadali svojich padlých príbuzných. Mnohým ľuďom vtedy ani nenapadlo, že pred nimi skutočne stojí priamy účastník bojov, ktorý rozpráva o tých ťažkých bojoch z prvej ruky. Ako sprievodca odišiel do dôchodku 31. októbra 1977.

Jedna z najsilnejších spomienok Petra Mikitku, ktorú rozprával, bola:

„Stále nemôžem zabudnúť na jeden prípad. V mojej čate bol istý Michal Haraj. Veľmi sa tešil domov. Hovoril o ňom deň čo deň. O matke, o príbuzných. Tolko sa nás naprosil, aby sme ho aspoň na pár minút pustili k svojim... Dostal dovolenku. Miško sa od radosti rozplakal. Pol hodiny pred odchodom padol. Zblúdená nepriateľská guľka ho trafila rovno do hlavy. Bol to šok...“

Za svoje bojové zásluhy bol vyznamenaný mnohými československými a sovietskymi vyznamenaniami: Čs. vojnový kríž 1939; Čs. armáda v zahraničí ZSSR 1935 – 1945 (2×); Za víťazstvo nad Nemeckom vo Veľkej vlasteneckej vojne 1941 – 1945; Rad Vlasteneckej vojny II. Stupňa; Rad Červenej zástavy; Rad Červenej hviezdy; Za zásluhy o ČSLA; Za upevňovanie priateľstva v zbrani III. stupňa; Za službu vlasti; Jubilejná medaila 20 rokov víťazstva vo Veľkej vlasteneckej vojne 1941 – 1945; Jubilejná medaila 30 rokov víťazstva vo Veľkej vlasteneckej vojne 1941 – 1945; Jubilejná medaila 40 rokov víťazstva vo Veľkej vlasteneckej vojne 1941 – 1945; Pamätná medaila k 40. výročiu oslobodenia sovietskou armádou; Pamätná medaila k 30. výročiu SNP; Pamätná medaila k 50. výročiu oslobodenia Slovenska a konca 2. svetovej vojny. Zomrel v júli 1998 vo veku 79 rokov. Dňa 16. júla sa členovia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov a pracovníci Okresnej vojenskej správy vo Svidníku s ním rozlúčili vojenskými poctami.

Pamätník čs. armádneho zboru

Stanislava Volčková

Použitá literatúra

Odišiel Peter Mikitka. - In : *Dukla*. - Roč. 8, č. 31 (1998), s. 5.

Sičák, Peter: Zomrel Peter Mikitka / Peter Sičák. - In : *Bojovník*. - Roč. 43, č. 16 (1998), s. 2. - ISSN 0323-2018.

Mindoš, Ivan: *Bojovali za socialistický dnešok* / Ivan Mindoš. - 1. vyd. - Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1985. - 144 s.

Rodák, Jozef: *Pozabudnutí hrdinovia : vojnové a povojnové príbehy* / Jozef Rodák. - [Prešov] : Adin, 2012. - 136 s. - ISBN 978-80-89-540-19-8.

Sabadoš, Michal: *Dukelský sprievodca* / Michal Sabadoš. - In : *Dukla večne živá 4 : zborník spomienok účastníkov karpatsko-dukelskej operácie*. - 1. vyd. - Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1982. s. 87-90.

Škurla, Michal: *Ladomirová : Krajné Čierno : Vagrínek* / Michal Škurla. - 1. vyd. - Prešov : Nitech, 2007. - 109 s. - ISBN 978-80-89196-07-04.

Ďakujeme Mestu Svidník

V procese rozvoja znalostnej a informačnej spoločnosti majú svoje nezastupiteľné miesto knižnice. Ich fondy majú aj v dnešnom období informatizácie, moderných informačných technológií a počítačov svoje opodstatnenie a význam. Sú súčasťou ľudského života už od dávnych čias, sú zdrojom poznatkov, informácií a vzdelávania. Zámerom a cieľom nákupu knižného fondu z poskytnutej dotácie z rozpočtu mesta Svidník bolo skvalitniť a vylepšiť situáciu v Podduklianskej knižnici vo Svidníku v dopĺňovaní knižničných fondov pre našich dospelých čitateľov. Knižný fond zakúpený z poskytnutej dotácie je umiestnený v oddelení služieb čitateľom v stacionárnej knižnici a v bibliobuse. Do fondu knižnice bolo zakúpených a spracovaných 8 titulov kníh, t.j. 13 exemplárov v hodnote 200.- €. O zakúpených knihách z dotácie rozpočtu mesta Svidník budeme čitateľskú verejnosť informovať a zároveň tieto publikácie propagovať v miestnej regionálnej tlači, a to v týždenníku Podduklianske novinky, v časopise Poddukliansky knihovník, ktorý vydáva Podduklianska knižnica, na výstavkách kníh v priestoroch stacionárnej knižnice a bibliobusu, ale aj prostredníctvom plagátov, kde si budú môcť používatelia knižnice vybrať z tejto ponuky nových kníh. Na webovej stránke Podduklianskej knižnice www.podduklianskakniznica.sk, sú uverejnené tituly týchto zakúpených kníh. Ďakujeme Mestu Svidník za poskytnutie dotácie z rozpočtu mesta na zakúpenie nových kníh do knižnice.

N.M.

Knižné novinky 2023

BREZINSKÁ, Tatiana
Pod provensalským nebom. - Bratislava : Mafra Slovakia, a.s.
2023. - 282 s.

Lina prežíva náročné životné obdobie. Len niekoľko dní pred svadbou pristihne snúbenca pri nevere a celý doterajší život sa jej rozsype pred očami. Brat Noro a jeho manželka Gréta sa však rozhodnú, že namiesto zrušenej svadobnej cesty poletia na dovolenku do Francúzska, do slnečného Nice, spolu s ňou a pokúsia sa jej znova vrátiť úsmev. No ani čarovné Azúrové pobrežie nepomáha. Až do chvíle náhodného stretnutia s iným mužom a jeho návrhu stráviť niekoľko spoločných dní túlaním sa po provensalských mestách. Pobyt v južnom Francúzsku tak získa nový rozmer vo viacerých ohľadoch.

RAMSTEDTOVÁ, Frida
Príručka bytového dizajnu.
Bratislava : Tatran 2023. - 319 s.

Na čo je dôležité myslieť, keď sa chystáte kupovať nábytok alebo zariadiť si bývanie? Na ktoré detaily sa zameriavajú dizajnéri a výrobcovia nábytku? Čo odlišuje kvalitu od kvantity a na aké bežné reklamácie si dávať pozor, ak sa chcete vyhnúť drahej a chybnéj kúpe? Po medzinárodnom bestselleri Príručka interiérového dizajnu prichádza renomovaná švédska dizajnérka Frida Ramstedtová s knihou, ktorá zodpovie všetky vaše otázky týkajúce sa nábytku. Či už kupujete nový, z druhej ruky alebo len chcete oceniť kvality svojho terajšieho zariadenia. Autorka sa delí o bohaté skúsenosti s bytovým dizajnom a účinné rady a tipy dopĺňa praktickými schémami a náčrtkami. Kniha vám umožní porozumieť nábytku, ktorý sa hodí ako k vám, tak aj k vášmu domu.

HETÉNYIOVÁ, Eva : Pod vrškom.
Bratislava : Daxe 2023. - 48 s.

*Čo sa nachádza pod vrškom? Všetko. Alebo všeličo?
Zájdite teda na najbližší kopec a rozbliadnite sa.
Pod vrškom v tejto knihe sú verše pre najmenších,
pre predčitateľov a začínajúcich čitateľov. Pod*

*vrškom v básničkách žijú ľudia, zvieratá, rastú
farebné kvetinky, pod vrškom je aj dom a v ňom
rodina, ba aj stôl plný dobrôt. To všetko v rytmických
básničkách Evy Hetényiovej a v nádherných
ilustráciách Jitky Součkovéj.*

LIER, Jorn - ENGER, Thomas
Jazvy. - Bratislava : Premedia 2023. - 277 s.

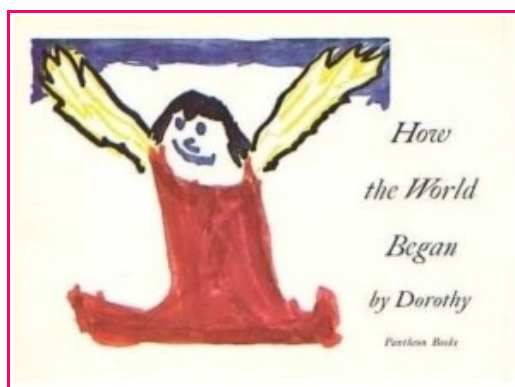
Alexander Blix je zlomený muž. Odsúdili ho za usmrtenie dcérinho vraha a umiestnili do väzenia s maximálnym stupňom stráženia. Bývalý policajný vyšetrovateľ to nemá za jeho múrmi ľahké. Jeho kolegovia zatiaľ pátrajú po Walterovi Kroosovi, nemeckom väzňovi na úteku, ktorý podľa všetkého skončil v Nórsku. Zhodou okolností sa s ním kedysi v minulosti stretol práve Blixov spoluväzeň. Nie je však jedinou osobou, ktorú v krajine pozná. Novinárka Emma Rammová sa snaží Blixovi pomôcť. Hoci aj tým, že zistí, prečo presne sa Kroos vybral práve do Nórska. Stopy vedú do malej obce na sever od hlavného mesta, kde majú všetci svoje tajomstvá a nikomu nie je veľmi do reči. Najmä nie o tých, ktoré na nich zanechali hlboké jazvy. Detektívny román Jazvy je štvrtou časťou série kriminálnych prípadov inšpektora Alexandra Blixa a novinárky Emmy Rammovej, ktorá sa stretla s veľkým ohlasom, predošlé časti vyšli v slovenčine pod názvami Bod nula, Dymová clona a Neumieraj mladá.

Nadežda Mičáková

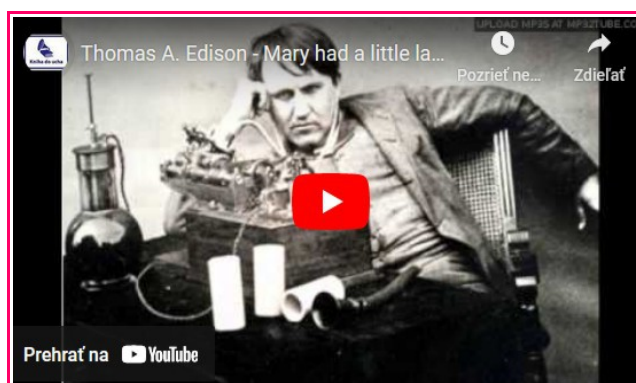
Knihovnícke všeličo

Kniha, knižnica, ľudia okolo kníh a knihovníci patria už po stáročia neodmysliteľne k sebe. A o tom je aj táto rubrika v našom časopise, v ktorej uverejňujeme zaujímavosti, postrehy, informácie, tipy, inšpirácie, rozhovory, kuriozity z domova a zo sveta, týkajúce sa písaného slova, sveta kníh, knižníc a ľudí spojených s nimi. A keďže tento proces poznávania nikdy nekončí, aj kúzlo poznávania trvá a naďalej láka...

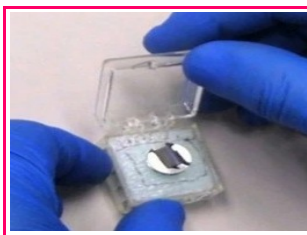
Najmladšou autorkou na svete je Američanka Dorothy Straight, ktorá vydala knihu vo veku iba štyroch rokov! Jej mama (psychologička) sa jej opýtala otázku – *kto stvoril svet?* Dievčatko ako odpoveď nakreslilo za jeden večer „knižku“, ktorú nazvalo „Ako sa začal svet“. Venovalo ju svojej babičke z otcovej strany, po ktorej dostala krstné meno. *Nakreslila v nej obrázky bohov a napísala, čo a ako vytvorili.* Jej rodičom sa kniha tak páčila, že sa ju rozhodli vydať. V roku 1964, keď mala 6 rokov, vyšla vo vydavateľstve Pantheons.

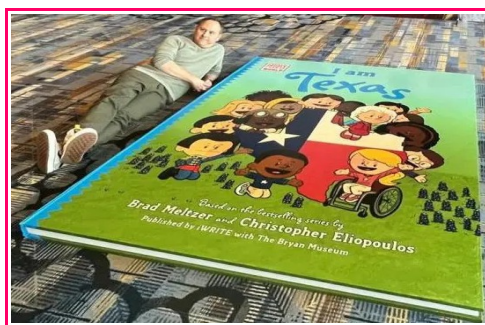
Prvú audioknihu na svete urobil Thomas Alva Edison a je ňou detská riekanka. Ten totiž v roku 1877 na svoj novo vynájdenný fonograf ako prvý zvukový záznam na svete nahral riekanku *Mary Had a Little Lamb* = *Mária mala jahniatko*:)

Najmenšia kniha na svete má len 70 × 100 mikrometrov a je taktiež venovaná deťom. Na prečítanie tejto 30-stranovej knihy o hrúbke vlasu je potrebný skenovací elektrónový mikroskop. Bola vyleptaná pomocou iónového lúča na Univerzite Simona Frasera v Kanade za použitia čistého kryštallického kremíka a ako najmenšia kniha bola uznaná v roku 2012. Jej názov je „*Teeny Ted from Turnip Town*“, v preklade „*Malinký Ted z Repového mesta*“. Bájka o víťazstve Teenyho Teda v súťaži repky obsahuje slovné hádanky pre deti. Autorom je Malcolm Douglas Chaplin a výrobcom jeho brat Robert Chaplin.

Najväčšia publikovaná kniha má 7,48 metrov štvorcových. Jej 400 strán je kompiláciou príbehov, umeleckých diel a poézie o Texase od tisícky detí a študentov. Výnos z predaja knihy je venovaný programom na rozvoj gramotnosti.

Najdrahší komiks na svete je Superman. Jeho prvé číslo z roku 1939 bolo vydražené za 5,3 milióna dolárov.

Najstaršia kniha na svete má odhadom okolo 2700 rokov a je celá z 24 karátového zlata. Bola nájdená v Bulharsku, má šesť strán, je napísaná etruskými znakmi. Detom by sa iste páčila – na obrázkoch sú zobrazení bojovníci, kone, lýra, sirény a morské panny.

Zdroj: <https://www.lenivaucitelka.sk/top-zaujímavosti-o-knihach/>

Pranostiky a povery

Pranostiky, tak ako ich poznáme dnes, siahajú do dávnej minulosti, keď človek existoval v tesnej spätosti a v závislosti od okolitej prírody. Klimatické podmienky a počasie určovali jeho zamestnanie i spôsob života a preto i ľudské zmysly v tomto období boli oveľa vyvinutejšie a vnímavejšie na atmosférické premeny. Pranostiky sa najprv šírili ústne až neskôr prostredníctvom tlače, hlavne kalendárov. Sú obyčajne rýmované a slúžili ako pomôcka pri zapamätávaní si výrokov, ktorých význam v kalendári roľníka bol značný. Ľudové pranostiky by sa mohli charakterizovať ako vzťah a boj rozumu a povery. Povera je nepodložená viera v nadprirodzené javy a bytosti a ich pôsobenie na človeka a jeho okolie. V súčasnosti si pranostiky a povery ceníme nie vždy pre praktickú ale zväčša pre ich estetickú hodnotu. Vybrali sme niekoľko pranostík a povier ktoré poznáme, z veľkej časti im dôverujeme, avšak aktívne ich využívame čoraz zriedkavejšie.

Príroda a prírodné javy okolo nás v pranostikách

Aké počasie na prvého, také celý mesiac

Aký bude deň do večera, ukáže počasie o deviatej predpoludním

Keď nás v pondelok ráno mračna privítajú, celý týždeň prehánky nás naháňajú

Keď sa v utorok veľmi blýska, v štvrtok aj v noci ale pršať musí

Keď sa v piatok leje, v sobotu sa slnko smeje

Aký piatok, taká nedeľa

Keď je v nedeľu búrka, neodchádza do štvrtka

Keď železo rýchlo hrdzavie, je znamením vlhkého obdobia

Zlomenina bolí, bude zmena počasia

Pred dažďom sa človek viac potí

Keď sa urodí veľa lieskovcov, bude drahota

Veľa húb, málo zemiakov

Keď je veľa lieskovcov, bude málo zemiakov

Čím viacej húb, tým tuhšia zima

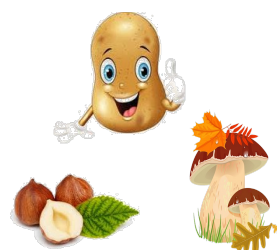
Keď mnoho os, mnoho snehu

Keď sú muchy dotieravé, bude pršať

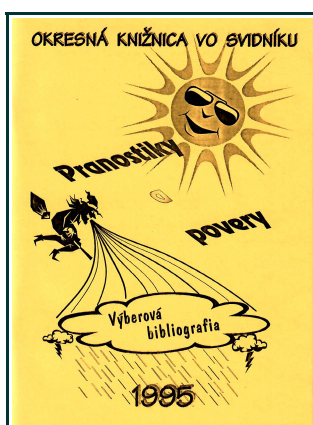
Včely štípu pred búrkou

Keď je veľa hadov, bude dobrý rok

Keď pes hryzie trávu, onedlho bude pršať

Keď divé husi idú preč zavčas v jeseni, bude skoro zima
 Keď lastovičky nízko lietajú, bude pršať
 Keď sa na jeseň objavia hmly, skoro bude sneh
 Veľká rosa pekný deň
 Keď nieto ráno rosy, bude dážď
 Veľký a dlho ležiaci sneh je škodlivý ovociu
 Keď je mnoho snehu napadnuté, býva úrodný rok
 Ak prvý sneh padne na blato, bude celá zima blatná, keď na mráz, očakávajme bohatý rok
 Mnoho snehu, málo vody
 Keď večer dážď padá, bude padať až do rána
 Keď sa zem po búrke parí, príde ešte jedná búrka
 Ranný hosť ide preč, večerný ostáva nocovať
 Keď sa v pekný deň blýska, príde obdobie sucha
 Keď poliak duje, zima nasleduje
 Večerná rosa chladná a studená sľubuje nám mnoho vína a sena
 Keď sú oblaky malé a okrúhle, zvestujú pekné počasie
 Oblaky od západu prinášajú často peknú chvíľu, ale od východu temer vždy
 Hviezdy sa trasú, bude zima
 Keď je mesiac a slnko pri východe neobyčajne veľké, nasleduje dážď
 Keď slnko vybehne zavčas ráno, bude cez deň pršať

Použitá literatúra:

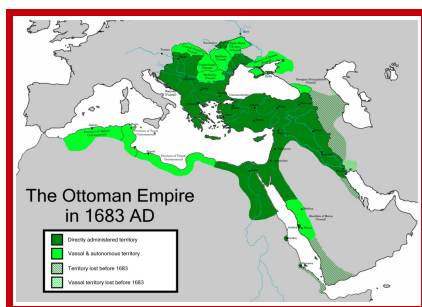
Mičáková, Nadežda : Pranostiky a povery : výberová bibliografia. - Svidník : Okresná knižnica, 1995. - 45 s. - ISBN 80-85147-19-X

Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia

V tejto rubrike na pokračovanie uverejňujeme tzv. výrazy (frazologizmy), ktoré prekonal tisícročia a používame ich dodnes aj v hovorovej reči.

TURECKÉ HOSPODÁRSTVO

Tento prívlastok sa používa na vyjadrenie nenormálnych, zlých pomerov v hospodárení, ktoré ľudia vidia okolo seba, znepokojuje ich to, pretože niekto sa aj v tejto situácii, alebo práve vďaka nej, má dobre. Tento termín má svoj pôvod v Turecku, alebo presnejšie povedané, v bývalej Osmanskej ríši, ktorá bola v stredoveku obávanou agresívnou veľmocou ovládajúcou aj značnú časť Afriky, ostrovov v Stredozemnom mori, takmer celý Balkán, časť Uhorska. V tejto rozľahlej ríši, v ktorej už vlastne menšinový vládnucci turecký národ musel neustále čeliť povstaniam ujarmených národov, najmä Arabov a Slovanov, vznikalo nemálo

hospodárskych problémov. Turci totiž nedokázali odolávať ekonomickým tlakom európskych veľmocí, čo sa snažili riešiť získavaním ďalšej vojnovkej koristi. Stále menej avšak práve preto dokázali ovládať pomery na okupovaných územiach, čo sa prejavovalo v rastúcom hospodárskom rozvrate v celej ríši. V takejto situácii sa vládnuce kruhy, najmä však sultánov dvor, usilovali využívať obrovské poklady, ktoré ukoristili vo vojnových výbojoch. Na dvore vládcov začalo rozkvitať protekcionárstvo a korupcia. Za úplatok bolo možné získať nielen úrad, vojenskú hodnosť alebo vyšší dôchodok, ale vraj aj lepšie miesto pri vesle trestanca na galeách. Do riadiacich funkcií sa dostávali neschopní ľudia, ktorí ďalej pestovali úplatkárstvo a sami bohatli na úkor štátu, ktorý sa snažil zachrániť vydávaním bezcennej meny a nehodnotných „cenných papierov“. Historici hovoria, že v Carihrade bolo možné nakúpiť skôr za cudziu, európsku menu, než za turecké peniaze. Dospelo to až k tomu, že v 18. st. sa už aj úplatky dávali iba v anglickej, francúzskej alebo ruskej mene a v zlate. V tom čase tiež vznikol, vžil sa a, žiaľ, až dodnes prežil známy „bakšiš“.

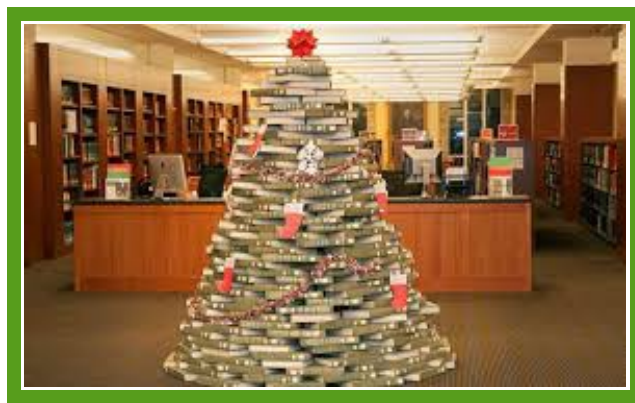
Tak v Európe vznikol a ustálil sa termín „turecké hospodárstvo“, ako príklad zanedbaného, zle organizovaného a málo prosperujúceho ekonomického systému.

Zdroj: https://sk.wikipedia.org/wiki/Osmansk%C3%A1_r%C3%AD%C5%A1a - obrázok

Použitá literatúra:

Mičáková, Nadežda. 1998. *Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia II. : výberová bibliografia*. Svidník : Podduklianska knižnica, 1998. 36 s. ISBN 80-85147-27-0

Ked' miluješ knihy...

Zdroj: <https://sk.pinterest.com/search/pins/?q=christmas%20three%20for%20book&rs=typed>

“Nemiluj knihy, aby si nimi ozdobil svoj príbytok,
ale preto, aby si nimi vyzdobil
srdce i ducha.”

Jan Patočka

Logická hra

Do obrazca dopĺňajte čísla od 1 do 9. V každom riadku, stĺpci alebo vo vnútornom štvorci 3x3 (zvýraznenom hrubými čiarami) musia byť všetky čísla od 1 do 9. Žiadne číslo sa v riadku, stĺpci ani vo štvorci 3x3 nesmie opakovať.

SUDOKU

4				6				
	8	3	2			1		9
	2	1			8			3
	3			2	4	9		1
1			9			4	2	
		2	5			7		8
	6		7	8	9	5		2
				4			6	
	1	7	6		3	8		

		9	5		1	8		
4								1
8			3		7			5
7		4	8		2	6		9
5		2	1		4	7		3
9			4		5			6
2								7
		3	7		9	2		

**Poddukliansky knihovník vydáva Podduklianska knižnica vo Svidníku,
8. mája 697/55, 089 01 Svidník, <http://www.podduklianskakniznica.sk/>,
e-mail: metodika.sk@gmail.com, tel.: 054 7882192. Zodp. red.: Mgr.
Kamil Beňko. Zostavila: Nadežda Mičáková, Bc. Ľudmila Priputníková**